



مقایسه‌ی تاثیر دو روش مدیریت آموزش و آموزش سنتی بر انگیزش تحصیلی دانشجویان پزشکی

زینب صادقی^۱، علی عرب^۲، رضا محتشمی^{۳*}

دریافت: ۱۳۹۶/۱۰/۲۳ پذیرش: ۱۳۹۷/۰۹/۱۳ چاپ: ۱۳۹۷/۰۹/۲۹

چکیده

زمینه و هدف: انگیزه و علاقه نقش عمده‌ای در جریان یادگیری بازی می‌کنند و انگیزش تحصیلی دانشجویان تا اندازه‌ای به سبک تدریس وابسته است، در حقیقت یک روش تدریس فراگیر محور و منعطف می‌تواند فراگیران را فعال کند. این مطالعه با هدف توصیف تاثیرات مدیریت آموزش بر انگیزش تحصیلی دانشجویان پزشکی و تفاوت انگیزش تحصیلی دانشجویان پزشکی در الگوی مدیریت آموزش در مقایسه با شیوه‌ی سنتی در مبحث گزارش صبحگاهی انجام شد.

روش بررسی: روش پژوهش طرح نیمه تجربی از نوع پیش‌آزمون-پس‌آزمون با یک گروه کنترل با ۳۰ دانشجوی پزشکی دانشگاه بقیه‌الله بود که به‌صورت تصادفی در دو گروه کنترل و آزمایش قرار گرفتند. ابزار تحقیق پرسش‌نامه "انگیزش تحصیلی هارتر" بود. برای تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی (میانگین و انحراف استاندارد) و آمار استنباطی (تی مستقل و کوواریانس بین گروهی تک متغیره) استفاده شد.

یافته‌ها: میانگین و انحراف معیار انگیزش تحصیلی در دو گروه مدیریت آموزش و شیوه‌ی سنتی به ترتیب $10/126.92/53$ و $116/66$ ، $12/61$ بود. مقایسه‌ی میانگین نمرات رضایت مندی دانشجویان دو گروه و تحلیل کوواریانس تک متغیره ($F=6/116$ و $P=0/015$) نشان داد که نمرات رضایت مندی دانشجویان در دو گروه از نظر آماری تفاوت معنادار داشت ($a < 0/05$).

نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج این مطالعه، انگیزش تحصیلی دانشجویان پزشکی با روش مدیریت آموزش در مقایسه با آموزش سنتی بیشتر است. الگوی مدیریت آموزش با افزایش انگیزه و تقویت روحیه‌ی مشارکتی، منجر به آموزش بهتر و در نتیجه افزایش انگیزش تحصیلی دانشجویان رشته‌ی پزشکی می‌شود.

واژگان کلیدی: مدیریت آموزش، انگیزش تحصیلی، دانشجویان پزشکی.

این مقاله بدین صورت ارجاع داده شود:

Sadeghi Z, Arab A, Mohtashami R. Comparison of Effect of Two Education Management and Traditional Education Methods on Academic Motivation of Medical Students. J Med Educ Dev. 2018; 11 (31): 63-74

۱- گروه روانشناسی و علوم تربیتی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه شهید رجایی، تهران، ایران.

۲- گروه روانشناسی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران.

۳- نویسنده‌ی مسوول: گروه داخلی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی بقیه‌الله، تهران، ایران. reza_mohtashami1979@bmsu.ac.ir

مقدمه

داشتن انگیزه (Motivation) برای انجام هر کاری توسط انسان لازم است و هیچ یک از فعالیت‌های ارادی انسان‌ها بدون داشتن انگیزه رخ نمی‌دهد. انگیزش برای تبیین و جهت فعالیت افراد بکار می‌رود (۱). به عبارت دیگر، انگیزه میل یا اشتیاق برای کسب موفقیت و شرکت در فعالیت‌هایی است که موفقیت در آن‌ها به کوشش و توانایی شخصی وابسته است (۲). از جمله این فعالیت‌ها، یادگیری است که شاهره اصلی آن داشتن انگیزه می‌باشد. یادگیری با انگیزه‌ی بیشتر و عمیق‌تر، ماندگاری بیشتری می‌یابد (۳). انگیزش تحصیلی در خصوص دانشجویان و جویندگان علم از اهمیت بالایی برخوردار است. انگیزش تحصیلی به تمایل درونی فراگیر که موجب هدایت رفتار او به سوی یادگیری و پیشرفت تحصیلی می‌گردد، اطلاق می‌شود. با انگیزش تحصیلی (Academic motivation) دانشجویان تحرک لازم را برای به اتمام رساندن موفق یک تکلیف یا دستیابی به درجه‌ی معینی از شایستگی در کار خود پیدا می‌کنند تا نهایتاً بتوانند به موفقیت لازم در یادگیری و پیشرفت تحصیلی نایل گردند (۴). انگیزش تحصیلی یکی از مهم‌ترین انگیزه‌های درونی است که افراد مختلف از لحاظ شدت و میزان انگیزش تحصیلی با هم متفاوت هستند، به گونه‌ای که افراد دارای انگیزش پیشرفت بالا برای رسیدن به اهداف خود تلاش و پشتکار بیشتری دارند و کمتر در مقابل شکست ناامید می‌شوند و فعالیت‌هایی را انتخاب می‌کنند که نه خیلی دشوار و نه خیلی آسان باشد (۵). مشخص شده است که میان یادگیری و انگیزش رابطه‌ی معنی داری وجود دارد. اساتید از این موضوع اطلاع دارند، هنگامی که فراگیران برای یادگیری انگیزه‌ی کافی داشته باشند، فرایند ارتباط آسان‌شده، مطالب روان‌تر گشته، استرس کاهش یافته و یادگیری حاصل می‌شود (۶).

عوامل مختلف فردی و محیطی بر انگیزش و یادگیری تاثیر

می‌گذارند که شامل شیوه‌ی تدریس (Teaching)، تنظیم اهداف واقع بینانه، انتخاب تکالیف مناسب برای یادگیری، چگونگی تعامل معلم و فراگیر (Learner)، و میزان مشارکت فراگیران (Learners) می‌باشد. بسیاری از این عوامل از طریق برنامه ریزی، سازماندهی مناسب فعالیت‌ها و مشارکت دادن فراگیران در تدریس و یادگیری قابل تغییر و اصلاح می‌باشند (۷). یکی از منابع ایجاد انگیزش و افزایش یادگیری نحوه‌ی تدریس است (۸). به کارگیری روش‌های سنتی تدریس و یادگیری دیگر جواب‌گوی نیازهای تربیتی نسل حاضر و آینده نخواهد بود، روش‌های غیر فعال تدریس باعث یادگیری طوطی‌وار شده و باعث می‌شود ذهن شاگردان با مطالب نامربوط انباشته شود و آن‌ها از یادگیری مطالب درسی و قابل فهم محروم شوند و تلاشی برای پاسخ‌های چالش‌انگیز نداشته باشند و به تدریج انگیزه شاگردان کاهش یابد (۹). از آنجایی که مدرس نقش اصلی در فرایند آموزش و یادگیری دارد باید مجهز به الگوهای جدید تدریس باشد تا بر اساس توانایی فراگیران تدریس مطلوبی ارائه دهد (۱۰). یکی از انواع جدید روش‌های تدریس فعال (Active teaching) که این مقاله به سنجش میزان تاثیر آن بر انگیزش تحصیلی دانشجویان می‌پردازد مدیریت آموزش (Education Management) است. مدیریت آموزش به معنای ترتیب، توالی و هدایت مراحل اجرای شناسه‌های مفاهیم مباحث درسی (Curriculum concepts attributes) (به شکل مقولات و قلمرو موضوعات درس) در جهت بهبود یادگیری فراگیران است (۱۱).

در واقع مدیریت آموزش یکی از روش‌های یادگیری فعال است که به صورت مشارکتی با فراگیران اجرا می‌شود و نقش مدرس تسهیل‌کنندگی یادگیری است. با به کارگیری این روش مشارکتی و تیمی اهداف آموزشی رشته‌های پزشکی به بهترین وجه ممکن از طریق توسعه‌ی مهارت‌های عالی‌تر

دادند دریافتند که بین میزان استفاده معلم از استراتژی‌های نوین تدریس با افزایش میزان انگیزه‌ی تحصیلی دانش‌آموز در یادگیری زبان دوم رابطه‌ی معناداری وجود دارد (۲۶). نتایج پژوهش حقانی و همکارانش، حاکی از تاثیر زیاد یادگیری تیمی و مشارکتی بر یادگیری دانشجویان بوده است (۲۷). پویایی در کلاس درس و محیط یادگیری در افزایش میزان انگیزه در دانشجو مؤثر است (۲۸). در پژوهشی عنوان شد که استفاده از نوآوری در روش تدریس توسط استاد بر افزایش میزان انگیزه‌ی یادگیری در دانشجویان مؤثر است (۲۹). با توجه به اینکه مطالعات انجام شده در ارتباط با روش‌های تدریس و مقایسه آن‌ها با یکدیگر در خصوص میزان انگیزش تحصیلی دانشجویان بیشتر در رشته‌هایی غیر از پزشکی و سایر مقاطع تحصیلی و روش‌های آموزشی مختلف بوده و نتایج متفاوتی را نیز به همراه داشته‌اند و با توجه به نقش پزشکان در تامین سلامت افراد و تاثیر تربیت پزشکان با انگیزه‌تر و در نتیجه با کارآمدتر در ارتقاء سلامت جامعه، مطالعه‌ی حاضر پژوهش‌گر را بر آن داشت ضمن توصیف انگیزش تحصیلی دانشجویان پزشکی گروه داخلی، نقش مدیریت آموزش (روش فعال آموزشی) را در انگیزش تحصیلی دانشجویان پزشکی تعیین و آن را با روش آموزش سنتی (روش غیر فعال) مقایسه نماید و نتایج آن‌را برای بهره برداری در اختیار مسئولان سیستم آموزشی دانشگاه علوم پزشکی قرار دهد.

روش بررسی

این مطالعه نیمه‌تجربی از نوع طرح‌های آزمایشی پیش‌آزمون و پس‌آزمون با یک گروه کنترل است. جامعه‌ی آماری شامل دانشجویان پزشکی کارآموز گروه داخلی دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله به تعداد ۳۰ بود که در دو گروه آزمون و کنترل به صورت تصادفی قرار گرفتند. ۱۵ نفر در گروه آزمایش با روش مدیریت آموزش با استفاده از ده فرمان

ذهنی فراهم می‌شود (۱۳). انجام کار مشارکتی یکی از استراتژی‌های بسیار مهم در آموزش پزشکی است که می‌تواند باعث ایجاد و تقویت روحیه همکاری، کسب مهارت اجتماعی و ارتقای مهارت حرفه‌ای دانشجویان پزشکی شود (۱۴). موسسه پزشکی آمریکا بر اهمیت کار تیمی در آموزش پزشکی تاکید نموده و برنامه‌های مخصوصی جهت آموزش تیمی به منظور توسعه‌ی تیم‌های درمانی کارا پایه ریزی نموده است (۱۵). چرا که عملکرد ضعیف دانشجویان در موضوعات علمی و پایین بودن سطح انگیزه‌ی تحصیلی فراگیران امری خطرناک در آموزش پزشکی است (۱۶، ۱۷). بدنبال این اساتید باید راهکارهای مناسب را جهت افزایش کیفیت آموزشی و انگیزش تحصیلی در دانشجویان جستجو نمایند (۱۸).

به طور کلی باید گفت که برای بهبود کیفیت فرآیند تدریس و یادگیری باید شیوه‌هایی برگزیده شوند که انگیزش تحصیلی یادگیرندگان را تحریک کند، آن‌ها را در به دست آوردن توانمندی‌های حرفه‌ای یاری دهد (۱۹). بیشتر مطالعات حمایت کننده دیدگاهی هستند که اگرچنانچه نحوه‌ی یادگیری دانشجویان با شیوه‌ی تدریس اساتید جور باشد، انگیزه‌ی یادگیری تقویت شده و پیشرفت تحصیلی، بهتر خواهد بود (۲۰). تلاش در جهت دخالت دادن هرچه بیشتر فراگیران در فرآیند تدریس-یادگیری از طریق روش یادگیری مشارکتی می‌تواند در انگیزش تحصیلی مؤثر باشد (۲۱). مطالعات بسیاری نشان داده‌اند که دانشجویان، استفاده از شیوه‌های نوین تدریس و یادگیری را بر روش‌های سنتی آموزش ترجیح می‌دهند (۲۲، ۲۳، ۲۴). در تحقیقی که توسط کودنی و ازل Cudney & Ezzell با عنوان ارزشیابی تاثیر روش‌های تدریس بر انگیزش دانشجویان انجام شد، نشان داد که از میان روش‌های مختلف تدریس روش پروژه گروهی نقش بیشتری را در انگیزش تحصیلی دانشجویان دارد (۲۵). بر اساس پژوهشی که گاردنر Gardner، روی ۶۳۱ دانش‌آموز انجام

میانگین معدل دانشجویان از زمان آغاز به تحصیل تا پایان ترم جاری $16/14 \pm 1/10$ بود. ابزار پژوهش شامل پرسش‌نامه‌ی "انگیزش تحصیلی هارتر Harter" بود. لازم به ذکر است از فرم اصلاح شده پرسشنامه توسط لاپر Lapper و همکاران استفاده شد. این پرسش‌نامه دارای ۳۳ گویه با طیف پنج درجه‌ای لیکرت (تقریباً همیشه=۵ تا هیچ وقت=۱) است که میزان انگیزش تحصیلی را اندازه‌گیری می‌کند. حداقل نمره‌ی کسب‌شده در پرسشنامه ۳۳ و حداکثر نمره‌ی کسب‌شده ۱۶۵ می‌باشد.

روایی و پایایی مقیاس هارتر در ایران توسط برهانی و مقیمیان مورد تأیید قرار گرفت (۳۱، ۳۰). در مطالعه‌ی حاضر، پایایی این ابزار به روش آلفای کرونباخ برای آزمون ۰/۷۹ به-دست آمد. بعد از هماهنگی و برنامه‌ریزی با مسؤولان آموزش و استادان و رعایت نکات اخلاقی (ذکر بدون نام نتایج و رضایت‌نامه‌ی آگاهانه کتباً با توضیح شفاهی پژوهش‌گر و اعلام اینکه هر زمان در طی مطالعه در صورت تمایل می‌توانند از مطالعه خارج شوند از شرکت‌کنندگان اخذ گردید) برای انجام پژوهش، راهنمای توجیهی برای استاد مربوطه جهت استفاده از رویکرد مدیریت آموزش نوشته شد و جلسات توجیهی برگزار و هر جا که لازم بود ابهامات مرتفع گردید. پس از پایان دوره‌ی راهنمای توجیهی نیز برای جلب همکاری دانشجویان نوشته شد که شامل عنوان و مشخصات کلی پژوهش و نحوه‌ی استفاده از نتایج پژوهش بود

داده‌های حاصل از پرسش‌نامه‌ی تکمیل‌شده با استفاده از نسخه‌ی ۱۶ نرم‌افزار SPSS با آزمون آماری، میانگین، انحراف استاندارد، تی مستقل و کوواریانس بین گروهی تک متغیره مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. البته قبل از استفاده از آزمون تی مستقل و کوواریانس توزیع پراکندگی نمره‌ها در نمونه‌های انتخاب‌شده را از لحاظ نرمال بودن (عدم معنی‌داری آزمون کولموگروف-اسمیرنوف $P=0/982$)، همگونی شیب رگرسیون ($P=0/80$) و همگنی واریانس‌ها (عدم معنی‌داری

الگوی مدیریت آموزش مباحث علمی و درسی و ۱۵ نفر در گروه کنترل به شیوه‌ی سنتی گزارش صبحگاهی را آموزش دیدند. از الگوی مدیریت آموزش (Management Education) مباحث علمی و درسی به شکل ده گام برای انگیزش تحصیلی دانشجویان به شرح زیر استفاده شد:

گام اول: از دانشجویان خواسته شد نمودار پیوند عناوین و زیرعناوین مبحث درسی که توسط خودشان تهیه شده در آغاز درس و هنگام حضور و غیاب ارزیابی کنند (اولین مرحله‌ی انجام ارزشیابی تکوینی).

گام دوم: دانشجویان از نکات کلیدی و مطالب آن‌ها برای ترسیم نقشه‌ی مطلوب، تصویر تهیه کردند.

گام سوم: به دانشجویان بر اساس داده‌هایی که در فرمان ۱ و ۲ انجام شد، نمره دادیم. A برای کار کامل و B برای کار ناقص.

گام چهارم: به اعتراض دانشجویان رسیدگی شد.

گام پنجم: دانشجویان عناوین و زیرعناوین مبحث درسی را ترسیم کردند.

گام ششم: از دانشجویان خواسته شد نمودار ترسیمی خود را با نمودار تهیه‌شده مقایسه و کامل نمایند.

گام هفتم: نمودار مطلوب تهیه‌شده مبنای تدوین سناریوی یادگیری مطالب درسی قرار گرفت.

گام هشتم: سناریوی تدریس بر اساس مبحث درسی، استفاده از تکنولوژی و الگوهای تدریس مناسب و زمان در نظر گرفته برای آموزش آن مبحث درسی تنظیم شد.

گام نهم: سناریو با هماهنگی عناصر تدریس و استفاده از همه‌ی الگوهای تدریس اجرا شد.

گام دهم: ارزشیابی نهایی در تکمیل ارزشیابی‌های تکوینی انجام شد (۱۲). لازم به ذکر است که جهت همسان‌سازی نمونه‌های آزمایش و کنترل، هر دو گروه توسط یک استاد و یک مبحث درسی تحت آموزش قرار گرفتند و افراد نمونه‌های دو گروه از لحاظ سن و جنسیت تفاوت معنی‌داری نداشتند که نشان‌گر همگنی دو گروه از این ویژگی‌ها بود.

آماره F در آزمون لوین ($P=0/045$) مورد بررسی قرار دادیم.

یافته‌ها

در بررسی اطلاعات دموگرافیک، افراد نمونه‌های دو گروه از لحاظ سن (میانگین سنی دانشجویان ۲۳/۱۳ سال در گروه سنی ۲۲ تا ۲۵ سال با $t=0/00$ و $p=1/00$) و جنسیت (در هر گروه دو دانشجوی دختر و سیزده دانشجوی پسر با $x^2=1/00$ و $p=1/00$) تفاوت معنی داری نداشتند که نشان‌گر همگنی دو گروه از این ویژگی‌ها بود.

به‌منظور بررسی مقایسه‌ای میزان تأثیر هر یک از دو شیوه‌ی آموزش: با روش مدیریت آموزش (گروه آزمایش) و با شیوه‌ی سنتی (گروه کنترل) از آزمون تی مستقل استفاده گردید. همان‌گونه که در جدول ۱، نمرات پیش آزمون مشاهده می‌شود آزمون F برای متغیر انگیزش تحصیلی معنادار نیست ($P>0/05$). بنابراین فرضیه‌ی همگنی واریانس‌ها تأیید می‌شود.

نتایج آزمون t ($t=-0/266$ و sig بزرگتر از $0/05$) گویای آن است که میانگین نمرات پیش‌آزمون دو شیوه‌ی مدیریت آموزش و سنتی مبحث گزارش صبحگاهی تفاوت معناداری با یکدیگر ندارند ($P>0/05$). در بررسی نمرات پس آزمون، آزمون F برای متغیر انگیزش تحصیلی معنادار است ($P<0/05$). بنابراین فرضیه‌ی همگنی واریانس‌ها رد می‌شود، ولی از آنجا که حجم دو نمونه یکسان است آزمون t نسبت به عدم همگنی واریانس‌ها حساس نیست و رعایت این مفروضه تأثیری بر محاسبه‌ی آزمون t ندارد. نتایج آزمون t ($t=2/283$) و sig کوچکتر از $0/05$) گویای آن است که میانگین نمرات پس‌آزمون دو شیوه‌ی برگزاری «روش مدیریت آموزش» و «شیوه‌ی سنتی» مبحث گزارش صبحگاهی تفاوت معناداری با یکدیگر داشته با سطح اطمینان نود و پنج درصد و آلفا پنج درصد، میانگین نمرات پس‌آزمون رویکرد مدیریت آموزشی بالاتر از نمرات پس‌آزمون شیوه‌ی سنتی است. (جدول ۱).

جدول ۱: نمرات پیش آزمون و پس‌آزمون دانشجویان در انگیزش تحصیلی مبحث گزارش صبحگاهی در دو گروه آزمون و کنترل

شیوه‌ی آموزش	میانگین	تعداد	انحراف استاندارد	خطای استاندارد	F	sig	df	T	sig
پیش آزمون مدیریت آموزش	۱۰۳/۸۶	۱۵	۴/۳۵	۱/۱۲	۱/۷۸	۰/۳۸	۲۸	-۰/۲۶	۰/۷۹
پس آزمون سنتی	۱۰۴/۳۳	۱۵	۵/۲۱	۱/۳۴					
پس آزمون مدیریت آموزش	۱۲۶/۵۳	۱۵	۱۰/۹۲	۲/۸۱	۰/۴۸	۰/۴۹	۲۸	۲/۲۸	۰/۰۳
پس آزمون سنتی	۱۱۶/۶۶	۱۵	۱۲/۶۸	۳/۲۷					

با توجه به میانگین تعدیل شده در دو گروه مدیریت آموزش و شیوه‌ی سنتی به ترتیب ۱۲۶/۷۸ و ۱۱۶/۶۱ و

همچنین نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد که بین دو گروه در پس آزمون تفاوت معنی‌داری وجود دارد ($F=6/81$) و

میزان تاثیر مداخله ۰/۲۰۲ می باشد یعنی ۲۰/۲ درصد از واریانس نمرات پس آزمون مربوط به تاثیر مداخله بوده است (جدول ۲).

به عبارتی مقدار عدد معنی داری کمتر از ۰/۰۵ بوده و حاکی از این است که با خارج کردن اثر پیش آزمون، اختلاف معنی داری بین گروه ها وجود دارد و

جدول ۲: نتایج تحلیل کوواریانس مداخله روش مدیریت آموزش بین دو گروه آزمایش و کنترل

Partial Eta Squared	sig	F	میانگین مجذورات (Mean square)	درجهی آزادی (df)	مجموع مجذورات (sum of square)	محاسبات تحلیل کوواریانس
۰/۱۸۸	۰/۰۱۹	۶/۲۵۳	۷۳۷/۳۴۷	۱	۷۳۷/۳۴۷	پیش آزمون
۰/۲۰۲	۰/۰۱۵	۶/۸۱۶	۸۰۳/۶۹۳	۱	۸۰۳/۶۹۳	بین گروهی
			۱۱۷/۹۱۶	۲۷	۳۱۸۳/۷۲۰	درون گروهی

بحث

مهارت های یادگیری را به دست آوردند (۳۳). مطالعات متعدد دیگری نیز به نتایج مشابهی رسیدند به عنوان مثال این نتایج با مطالعه‌ی حسینی و همکاران، که در پژوهشی با عنوان "تاثیر یادگیری مشارکتی بر انگیزش تحصیلی" بیان می کند یادگیری مشارکتی تاثیر معنی داری در انگیزه‌ی پیشرفت دانشجویان دارد، همسو می باشد (۳۴). همچنین نتایج این مطالعه با مطالعات محمدی و همکاران که نشان داده اند آموزش به شیوه‌ی یادگیری مشارکتی بر انگیزش تحصیلی دانش آموزان موثر است، همراستا می باشد (۳۵). فراگیرانی که از طریق یادگیری مشارکتی به یادگیری می پردازند بهتر یاد می گیرند و انگیزش بیشتری برای یادگیری و تحصیل دارند. کارشناسان تعلیم و تربیت بر این باورند که فراگیرانی که فعالانه به یادگیری می پردازند نه تنها بهتر یاد می گیرند بلکه از یادگیری لذت بیشتری می برند. یکی از مهم ترین راهبردهای فعال کردن فراگیران در فرایند یادگیری استفاده از گروه های مطالعه و فراهم نمودن فرصت بحث و تبادل نظر است که یادگیری مشارکتی در واقع چنین فرصتی را برای فراگیران فراهم می سازد (۳۶). نتایج پژوهش های متفاوت گویای آن است که یادگیری مشارکتی منجر به روحیه همکاری و شوق یادگیری

نتایج حاصل از تحلیل کوواریانس نشان داد که روش مدیریت آموزش موجب افزایش قابل توجهی بر انگیزش تحصیلی دانشجویان شد و این بدان معناست که نمی توان سودمندی این روش آموزشی را بر انگیزش تحصیلی دانشجویان نفی کرد. مقایسه میانگین نمره های پس آزمون نیز نشان داد که روش مدیریت آموزش موجب افزایش بیش تر انگیزش تحصیلی دانشجویان گردید. در پژوهشی که با عنوان انگیزه‌ی تحصیلی و رابطه‌ی آن با برخی از عوامل در دانشجویان علوم پزشکی استان گلستان انجام گرفت، نتایج نشان داد که از بین عوامل متعدد انگیزش تحصیلی بیشترین همبستگی با عامل آموزشی دانشکده ها است (۳۲). یاردمسی و Yardimci و همکاران، در پژوهشی با عنوان بررسی رابطه‌ی بین فرایند مطالعه، منابع انگیزشی و مشکلات انگیزشی دانشجویان پرستاری در روش های آموزشی مختلف اظهار می نمایند که روند آموزشی و منابع و مشکلات انگیزشی بر اساس روش آموزشی تاثیر می پذیرد. این مطالعه نشان داد که روش آموزشی مبتنی بر حل مساله و مشارکتی به طور موثر انگیزش فراگیران را افزایش می دهد و به آن ها کمک می کند تا

قادر می‌سازد تا بیشتر یاد بگیرند و بیشتر در فعالیت‌ها درگیر شوند و بالاخره منجر به پیشرفت تحصیلی آنان گردد (۳۹). یکی از اصول کلیدی یادگیری آن است که اگر فهم اولیه یادگیرندگان با دیگران به اشتراک گذاشته نشود، ممکن است آن‌ها نتوانند به اطلاعات و مفاهیم جدید دست پیدا کنند (۴۰). بنابراین مهم‌ترین عاملی که می‌توان در این مطالعه به آن پرداخت، لزوم توجه بیشتر به محیط یادگیری در دانشگاه است که بر تقویت انگیزه دانشجویان مؤثر است. تفویض اختیار به دانشجویان در فرایند آموزش منجر به افزایش علاقه و انگیزه‌ی وی به یادگیری و تحصیل می‌شود.

رویکرد مدیریت آموزش که نوعی یادگیری دانشجوی محور است و بر مواجه دانشجویان با مشکلات متمرکز است، دانشجویان را از دریافت اطلاعات آن‌ها را به گونه‌ای مناسب پردازش می‌کند. روندهای یادگیری دراز مدت به دلیل دخالت مراکز متفاوت مغزی مربوط به انگیزش و حافظه بهتر صورت گرفته و به همان نسبت در بازخوانی اطلاعات فراگرفته بهتر خواهد بود.

علی‌رغم نتایج قابل تامل مطالعه حاضر که می‌تواند کاربرد مناسبی برای ارتقاء انگیزش تحصیلی دانشجویان پزشکی داشته باشد، اما این مطالعه با محدودیت‌هایی همراه بود. از محدودیت‌های این پژوهش به تعداد کم نمونه‌ها می‌توان اشاره نمود. از آنجا که پژوهش به شیوه‌ی نیمه تجربی انجام شد، لذا کنترل تمامی متغیرهای تاثیرگذار از جمله متغیرهای مزاحم وجود نداشت. ولی پژوهش‌گران سعی نمودند تا با آزمون‌های آماری مناسب نظیر تحلیل کوواریانس تا آنجا که ممکن است متغیرهای مزاحم از جمله تاثیر پیش آزمون را کنترل نمایند.

نتیجه‌گیری

نهایی‌ترین هدف آموزشی مؤسسات آموزش عالی، تربیت نیروی انسانی متخصص با قابلیت‌ها و توانمندی‌های خاص

می‌گردد (۱۹،۲۳). این نتیجه‌ی معنادار منجر به این توصیه می‌شود که از الگوی مدیریت آموزشی که دانشجوی محور و مشارکتی است جهت انگیزش تحصیلی فراگیران در این کلاس و کلاس‌های مشابه دیگر استفاده شود. بنابراین این طور می‌توان استنباط کرد که برنامه‌ی درسی سنتی و استادمحور که روش غالب در اکثر دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران است برای تبدیل فراگیران به یادگیرنده‌ای با سطح انگیزه بالا جواب‌گو نیست و محیط یادگیری مطلوبی برای تبدیل فراگیران به یادگیرنده‌ای با روحیه‌ی مشارکت و انگیزش تحصیلی بالا، وجود ندارد. به عبارتی، روش‌های تدریس و استادمحور در برنامه‌های درسی سنتی سبب شده دانشجویان از اختیار کمتری در انتخاب منابع و فعالیت‌های یادگیری برخوردار شوند در نتیجه مشارکت کمتری در فعالیت‌های یادگیری خود داشته باشند. غوطه‌وری دانشجویان در نقش حرفه‌ای و احساس کفایت در انجام کارها موجب افزایش انگیزه درونی آن‌ها می‌شود (۳۷). در صورتی که فراگیران احساس کنند توانایی انجام وظائف محوله را دارند، با انگیزش بیشتری به یادگیری می‌پردازند و از انجام آن لذت می‌برند (۳۸). فراگیرانی که باور دارند تکالیف جالب، مهم و ارزشمند هستند بیشتر در فعالیت‌های شناختی درگیر می‌شوند و از راهبردهای شناختی و نظارت بر تلاش بیشتری استفاده می‌کنند و اصولاً از پیشرفت تحصیلی بالاتری برخوردارند. در این پژوهش با استفاده از الگوی مدیریت آموزش، دانشجویان در فرایند یادگیری درگیر شدند و احساس توانایی انجام کار را به دست آوردند و در نتیجه با رضایت و انگیزه‌ی بیشتری به یادگیری پرداختند. در حقیقت، تقویت روحیه‌ی مشارکت فراگیران در یادگیری باید به عنوان نتیجه‌ی تعامل میان فراگیران و محیطشان در نظر گرفته شود.

یادگیری مشارکتی این فرصت را فراهم می‌سازد تا فراگیران با هم بحث کنند و از یکدیگر سؤال بپرسند و از هم گروهی‌های خود بازخورد دریافت کنند این تعامل فراگیران را

مشارکت گروهی است، اتخاذ نمایند؛ طوری که برنامه‌های آموزشی برای دانشجویان نه تنها مفید بوده، بلکه لذت‌بخش نیز باشد و یادگیری دانشجویان تسهیل شود. البته شکی نیست که در تعمیم نتایج این مطالعه به دانشجویان رشته‌ها و دانشگاه‌های دیگر باید با احتیاط صورت گیرد، زیرا جمعیت پژوهش تنها از یک دانشگاه انتخاب شده است. انجام مطالعات در سطح وسیع‌تر و در دانشجویان سایر دانشکده‌ها می‌تواند اطلاعات دقیق‌تری را در مورد وضعیت موجود انگیزش تحصیلی دانشجویان به دست دهد.

تقدیر و تشکر

از دانشجویان گروه داخلی و معاونت پژوهش دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله که در این مطالعه با ما همراه بودند تشکر می‌شود. لازم به ذکر است این مطالعه مورد تأیید کمیته‌ی اخلاق دانشگاه علوم پزشکی بقیه‌الله می‌باشد (IR.BMSU.REC.1396.413).

References

- 1- Pervin, I.A. Goal concepts in personality and social psychology. UK: Psychology Press.2015
- 2- Slavin, R.E. Educational Psychology: Theory and practice (8th Ed). New York: Pearson.2006
- 3- Gbolli, Charles & Keamu, Harriett Pearl. Student academic performance: The role of motivation, strategies, and perceived factors hindering Liberian junior and senior high school students learning. *Education Research International*. 2017. doi: 10.1155/2017/1789084.
- 4- Reeve J.M. Understanding motivation and emotion. 6th Ed. USA: John Wiley & Sons. 2015
- 5- Deci, E.L., Ryan, R.M. Self-determination

حرفه‌ای برای ارائه‌ی خدمات بی‌نقص به متقاضیان می‌باشد. از آنجا که انگیزش تحصیلی یکی از مباحث مهم در یادگیری است و بهترین راه ایجاد علاقه و انگیزش در فراگیران بهبود شرایط یادگیری و افزایش سطح کیفی روش‌های آموزشی است تا از این طریق فراگیران به موفقیت بیشتر در یادگیری دست یابند و این کسب موفقیت در ایجاد صلاحیت بالینی در پزشکان فارغ التحصیل نقش عمده‌ای ایفا می‌نماید، بنابراین با بهره‌گیری از نتایج این مطالعه می‌توان در جهت برنامه‌ریزی بهتر برای ارتقای کیفیت آموزش و اصلاح روش‌های تدریس از طریق به‌کارگیری مدیریت آموزش و برنامه‌ی درسی مبتنی بر حل مسأله و دانش‌جو محور و ایفای نقش استاد به‌عنوان تسهیل‌گر برای تبدیل دانشجویان با انگیزه‌ی تحصیلی بالاتر، در دانشکده‌ی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی گام برداشت. با توجه به نتایج به دست آمده، پیشنهاد می‌شود اساتید و مربیان بالینی با در نظر گرفتن تفاوت‌های فردی، راهکارهای مناسبی را از قبیل رویکرد مدیریت آموزش که مستلزم

theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 2000; 55: 68-78

6- Bengtsson M, Ohlsson B. The nursing and medical student's motivation to attain knowledge. *Nurse Educ Today* 2010; 30 (2): 150-6.

7- Kaveh M. Motivation and Learning. *Magazine of e-Learning Distribution In academy (MEDIA) Center of Excellence for Electronic Learning*. 2010; 1(1):19-27.[Persian]

8- Firouznia S, Yousefi A, Ghassemi GH. The Relationship between Academic Motivation and Academic Achievement in Medical Students of Isfahan University of Medical Sciences. *Iranian Journal of Medical Education*. 2009; 9(1):79-85.[Persian].

- 9- Aydede, M. N., Kesercioglu, T. The Effect of Active Learning Applications on Students Views about Scientific Knowledge. *Procedia social and behavioral sciences*. 2010; 2: 3783- 3786.
- 10- Mousaeifard M. Effect of student-centered teaching method on students' learning, interest and retention from nursing students' point of view in Zanjan. *Journal of Zanjan University of Medical Sciences & Health Services*. 2002; 9(37): 46-51.[Persian]
- 11- Sadeghi, Z., Behrangi, M R. & Mohtashami, R. Comparison effects of Managing Education Strategy on self-directed learning in morning report subject in medical students. *Educational Development of Jundishapur*. 2016; 7(2): 4-16
- 12- Behrangi MR, Taghipour Khalflou, A, The Effect of the Model of Managing Education of the Organizational Learning Theory imensions on Empowerment of High School Students. *Managing education in organization*.2012; 11(1):105-34. [Persian]
- 13- Payami Bousari M, Fathi Azar E, Moosavinasab N. Comparing the Effect of Lecture Combined with Question and Answer, and Team Member Teaching Design on Nursing Students' Achievements. *Iranian Journal of Medical Education*. 2006; 6(2):45-50. [Persian]
- 14- Shojaii F, Rafee A, Masoumi N, Ebrahimi M. Improving the evaluation process of nursing students group activities by using self and peer assessment. *Iranian Journal of Medical Education*. 2010; 10(4):512-14.[Persian]
- 15- Xyrichis A, Ream E. Teamwork: a concept analysis. *Journal of Advanced Nursing*. 2008; 61(2):232-41.
- 16- Salimi T, Shahbazi L, Mojahed SH, Ahmadih MH, Dehghanpour MH. Comparing the Effects of Lecture and Work in Small Groups on Nursing Students' Skills in Calculating Medication Dosage. *Iranian Journal of Medical Education*. 2007; 7(1):79-84. [Persian]
- 17- OmowunmiSola A, EzekielOjo O. Effects of project, inquiry and lecture-demonstration teaching methods on senior secondary students' achievement in separation of mixtures practical test. *Educational Research and Review*.2007; 2(6):124-32.
- 18- Azadbakht L, Haghghatdoost F, Esmailzadeh A. Comparing the effect of teaching based on problem solving method versus lecturing method regarding first diet therapy course for students of nutritional science. *Iranian Journal of Medical Education*. 2010; 7(2):379-88[Persian]
- 19- FREIBERG-HOFFMANN, Agustín; Beatriz STOVER, Juliana; DONIS, Natalia. Influence of learning strategies on learning styles: Their impact on academic achievement of college students from Buenos Aires. *Problems of education in the 21st century*. 2017; 75(1):6-18
- 20- Brown JS, Collins A, Duguid P. Situated cognition and the culture of learning. *Educational Researcher*; 1989; 18(1): 32-42.
- 21- Tamannaifar M. R., Gandomi Z. Correlation between achievement motivation and academic achievement in university students. *Educ Strategy Med Sci*. 2011; 4 (1):15-19
- 22- Deshmukh, V., Manchekar, S., & Hardikar, G.Situated Learning Design for e-B. Ed. Course of I-CONSENT: practitioners perspectives, presented in the third annual forum on e-learning.2010. Excellence bringing global Quality to local context, 3-1. February, Dubai: U.A.E.
- 23- Armstrong, P., Elliot, T., Ronald, J. & Paterson, R. Comparison of traditional and interactive teaching methods in UK emergency department. *Europian Journal of Emergency Medicine*.2009; 16(6): 327-9.

- 24- West, C., Stain, C., Sanbom, W., & Volicer, B. Computerbased simulation in blended learning curriculum for Hazardous waste site worker health and safety training. *International Journal of Information Communication Technology Education*. 2009; 5(1): 62-73.
- 25- Cudney, Elizabeth A.; Ezzell, Julie M. Evaluating the Impact of Teaching Methods on Student Motivation. *Journal of STEM Education: Innovations and Research*, 2017; 18(1):32-49
- 26- Gardner, Robert. C. Teachers motivation, classroom strategy use, student's motivation and second language achievement, 2009.31-34.
- 27- Haghani F, Ravanipour M. Nursing Students' Point of View on Application of Team Member Teaching Design (TMTD). *Iranian Journal of Medical Education*. 2010; 5(10):807-14. [Persian]
- 28- Dornyei, Z. & Csizér, K. Ten commandments for motivating language learners: an empirical study. *Language Teaching Research*, 1998; 2: 203-229.
- 29- Schmidt, R. & Watanabe, Y. "Motivation, strategy use and pedagogical preferences in foreign language learning". In Z. Dörnyei & R. Schmidt (eds.), *Motivation and second language acquisition*. Honolulu: University of Hawaii Second Language Teaching and Curriculum Center. 2001.
- 30- Bohrani M. Reliability and validity of the academic motivation scale Hartr. *Journal of Psychological Studies Alzahra University*. 2009; 5(1):50-72. [Persian]
- 31- Moghimian M, Karimi T. The Relationship between Personality Traits and Academic Motivation in Nursing Students. *Iran Journal of Nursing (IJN)*. 2012; 25(75):20-9. [Persian]
- 32- Rohi, Ghanbar, Hosseini, Seyed Abedin .Educational motivation and its relation with some factors in Students of Golestan University of Medical Sciences. *Nursing and Midwifery Faculty*. 2007. [Persian]
- 33- Yardimci Figen, Murat Bektaş ,Nilay Ozkütük, Gonca KarayagızMuslu, Gulçin OzalpGerçeker, ZümrütBasbakkal. A study of the relationship between the study process, motivation resources, and motivation problems of nursing students in different educational systems. *Nurse Education Today*. 2017; 48: 13-18.
- 34- Hosseini, khadijeh; Navkhasi, Jamil & Shahsavari, Hiva. The effect of cooperative learning on students' academic achievement. *European Journal of Education Studies*. 2017; 3(6):.319-328
- 35- Mohammadi, A, Yarmohammadi Vasel M, Kord nohabi R, Jamshidi Moghadam J. The Effectiveness of Teaching by Participatory Learning Method and Individual Conceptual Mapping of Students' Achievement and Achievement. *Technology of instruction and learning*. 2015; 1(2): 139-158. [Persian]
- 36- Tarım, k. The effects of the cooperative learning method supported by multiple intelligence theory on Turkish elementary student's mathematics achievement. *Asia Pacific Educ. Rev*. 2009; 10:465-474.
- 37- Galea J, Legarreta J, Marti A, Gisbert M, Rallo R, Garcia P, Cela JM. On the design of learning contents for 3d virtual environments. *Proceedings of ICTE. International Conference on Information and Communication Technologies in Education. Information Society and Education: Monitoring a Revolution*. Spain. ISBN 84-95251-70-0. 2002
- 38- Hassandra, M., Goudas, M. & Chroni, S.t. Examining factors Associated with intrinsic Motivation in physical education: a qualitative approach. *Psychology of Sport and Exercise*.

2003; 4: 211-223.

39- Barkley, E.F, Cross, K.P.& Major, C.H. Collaborative Learning Techniques: A Handbook for college faculty. New York: Jossey-Bass. 2005.

40- National Research Council, *How people learn?* Brain, experience and school, Washington, DC: National Academy Press. 2000.

Archive of SID